YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

15 päivänä kesäkuuta 2006 *

Asiassa C-28/05,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka College van Beroep voor het bedrijfsleven (Alankomaat) on esittänyt 18.1.2005 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 28.1.2005, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

G. J. Dokter,

Maatschap Van den Top

ja

W. Boekhout

vastaan

Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Rosas sekä tuomarit J. Malenovský (esittelevä tuomari), A. Borg Barthet, U. Lõhmus ja A. Ó Caoimh,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

julkisasiamies: M. Poiares Maduro,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 8.12.2005 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– G. J. Dokter, edustajanaan advocaat N. W. A. Tollenaar,

– Alankomaiden hallitus, asiamiehinään H. Sevenster ja C. ten Dam,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään T. van Rijn, F. Erlbacher ja M. van Heezik,

kuultuaan julkisasiamiehen 19.1.2006 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee yhteisön toimenpiteistä suu- ja sorkkataudin torjumiseksi 18 päivänä marraskuuta 1985 annetun neuvoston direktiivin 85/511/ETY (EYVL L 315, s. 11), sellaisena kuin se on muutettuna 26.6.1990 annetulla neuvoston direktiivillä 90/423/ETY (EYVL L 224, s. 13; jäljempänä direktiivi 85/511), tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä G. J. Dokter, Maatschap Van den Top ja W. Boekhout (jäljempänä pääasian kantajat) ja toisaalta Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ja joka koskee pääasian kantajien omistamien eläinten teurastamista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

3 Direktiivin 85/511 2 artiklan toisen kohdan c–e alakohdassa tarkoitetaan

"c) 'sairastuneella eläimellä' kaikkia taudille alttiiseen lajiin kuuluvia eläimiä:

– joissa on todettu mahdollisesti suu- ja sorkkataudista aiheutuvia kliinisiä oireita tai kuolemanjälkeisiä muutoksia,

– joissa suu- ja sorkkataudin esiintyminen on virallisesti todettu laboratoriotutkimusten perusteella,

d) 'sairastuneeksi epäillyllä eläimellä' kaikkia taudille alttiiseen lajiin kuuluvia eläimiä, joissa on kliinisiä oireita tai kuolemanjälkeisiä muutoksia, jotka ovat sellaisia, että suu- ja sorkkataudin esiintymistä voidaan perustellusti epäillä,

e) 'saastuneeksi epäillyllä eläimellä' kaikkia taudille alttiiseen lajiin kuuluvia eläimiä, jotka kerättyjen epitsootologisten tietojen perusteella ovat suoraan tai epäsuorasti altistuneet suu- ja sorkkatautivirukselle."

4 Kyseisen direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että tilalla ollessa yksi tai useampi eläin, joita epäillään suu- ja sorkkatautiin sairastuneeksi tai taudin saastuttamaksi, viralliset tutkimukset kyseisen taudin esiintymisen vahvistamiseksi tai poissulkemiseksi käynnistetään välittömästi, ja erityisesti, että virkaeläinlääkäri ottaa tai otattaa laboratoriotutkimuksiin tarvittavat näytteet.

_ _"

5 Saman direktiivin 5 artiklassa säädetään, että "kun on todettu, että tilalla on yksi tai useampi 2 artiklan c kohdassa tarkoitettu eläin, jäsenvaltioiden on huolehdittava", että toimivaltainen viranomainen toteuttaa viipymättä siinä säädetyt toimenpiteet, ja erityisesti, että kaikki taudille alttiiseen lajiin kuuluvat tilan eläimet lopetetaan paikalla virallisessa valvonnassa siten, että vältetään kaikki suu- ja sorkkatautiviruksen leviämisvaarat.

6 Mainitun direktiivin 11 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että:

– suu- ja sorkkataudin esiintymisen havaitsemiseksi tehtävät laboratoriotestit suoritetaan kansallisessa laboratoriossa, joka on ilmoitettu liitteessä, jota

voidaan muuttaa ja täydentää 17 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti. Tällä laboratoriotestauksella on tarvittaessa ja erityisesti sairauden ensiesiintymisen yhteydessä selvitettävä asianomaisen viruksen tyyppi, alatyyppi ja tarpeen mukaan muunnos, jotka voidaan tarvittaessa todeta yhteisön nimeämässä vertailulaboratoriossa.

– –"

7 Saman direktiivin 13 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että:

– –

– suu- ja sorkkatautiviruksia käsitellään tutkimusta, taudinmääritystä ja/tai rokotteen valmistusta varten vain liitteissä A ja B luetelluissa hyväksytyissä laitoksissa ja laboratorioissa,

– –

– toisessa luetelmakohdassa tarkoitetut laitokset ja laboratoriot hyväksytään vain, jos ne täyttävät Elintarvike- ja maatalousjärjestön FAO:n suosittelemat vähimmäisvaatimukset, jotka koskevat suu- ja sorkkatautivirusten in vivo ja in vitro parissa työskenteleviä laboratorioita.

2. Komission eläinlääkintäasiantuntijat suorittavat yhteistyössä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa paikalla tarkastuksia, joilla varmistetaan, täyttävätkö liitteissä A ja B tarkoitetuissa laitoksissa ja laboratorioissa käytetyt turvajärjestelmät Elintarvike- ja maatalousjärjestön FAO:n vähimmäisvaatimukset.

– Komissio suorittaa nämä tarkastukset vähintään kerran vuodessa – –

– – –"

8 Direktiivin 85/511 liitteessä B, jonka otsikkona on "Kansalliset laboratoriot, jotka on hyväksytty käsittelemään elävää suu- ja sorkkatautivirusta", otsakkeen "Alankomaat" alla mainitaan "Centraal Diergeneeskundig Instituut, Lelystad".

9 Tässä liitteessä esitetty laboratorioiden luettelo saatetaan säännöllisesti ajan tasalle direktiivin 85/511 13 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaisesti tämän direktiivin 17 artiklassa säädetyn komiteamenettelyn mukaan. Kyseisessä menettelyssä komissio. esittää jäsenvaltioiden edustajista koostuvalle pysyvälle eläinlääkintäkomitealle ja tarvittaessa Euroopan unionin neuvostolle suunnitelman toteutettavista toimenpiteistä.

10 Direktiivin 90/423 kolmannessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"Komission [tutkimuksessa] – – on tehty päätelmä, että laboratorioissa tapahtuvaan viruksen käsittelyyn liittyy vaara, joka aiheutuu viruksen mahdollisesta tarttumisesta

paikallisiin taudille alttiisiin eläimiin, ja että rokotteen käyttöön liittyy vaara, jos inaktivointimenettelyillä ei varmisteta sen vaarattomuutta."

11 Eläinlääkärin- ja kotieläinjalostustarkastuksista yhteisön sisäisessä tiettyjen elävien eläinten ja tuotteiden kaupassa 26 päivänä kesäkuuta 1990 annetun neuvoston direktiivin 90/425/ETY (EYVL L 224, s. 29) 10 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Kunkin jäsenvaltion on välittömästi ilmoitettava muille jäsenvaltioille ja komissiolle [eläintaudeista ilmoittamisesta yhteisössä 21 päivänä joulukuuta 1982 annetussa neuvoston] direktiivissä 82/894/ETY [(EYVL, L 378, s. 58)] tarkoitettujen tautien esiintymisen lisäksi zoonoosien, sellaisten tautien tai muiden syiden, jotka ovat vakava vaara eläinten tai ihmisten terveydelle, esiintymisestä alueellaan.

Lähettävän jäsenvaltion on välittömästi pantava täytäntöön yhteisön säännöstössä edellytetyt toimenpiteet taudin torjumiseksi tai ehkäisemiseksi, erityisesti tässä säännöstössä edellytettyjen puskurivyöhykkeiden määrittäminen, tai otettava käyttöön muut mahdolliset toimenpiteet, joita se pitää sopivina.

_ _"

12 Direktiivin 85/511/ETY 13 artiklan mukaisista suu- ja sorkkataudin valvonta- ja hävittämisedellytyksistä Alankomaissa 27 päivänä maaliskuuta 2001 tehdyn

komission päätöksen 2001/246/EY (EYVL L 88, s. 21) neljännessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"Direktiivin 85/511/ETY mukaisten toimenpiteiden lisäksi Alankomaat lopettaa ennalta ehkäisevästi taudille alttiit eläimet varotoimenpiteenä tiloilla, jotka sijaitsevat lähellä tartuntatilaa tai tällaiseksi epäiltyä tilaa, ottaen huomioon taudille alttiiden eläinten epidemiologisen tilanteen ja suuren tiheyden tietyissä maan osissa."

13 Saman päätöksen 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Tässä päätöksessä tarkoitetaan ilmaisulla:

1) 'ennalta ehkäisevä lopettaminen' taudille alttiiden eläinten lopettamista tiloilla, jotka sijaitsevat tietyllä etäisyydellä direktiivin 85/511/ETY 4 ja 5 artiklassa säädettyjen rajoitusten alaisilta tiloilta.

– –

2) 'ehkäisevä rokotus' rokotusvyöhykkeellä sijaitsevalla tilalla tehtävää taudille alttiiseen lajiin kuuluvien eläinten hätärokotusta, joka tapahtuu ainoastaan 1 kohdassa määritellyn ennalta ehkäisevän lopettamisen yhteydessä.

– –"

14 Mainitun päätöksen 2 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Alankomaat saa päättää ottaa käyttöön ehkäisevän rokotuksen liitteessä mainituin edellytyksin, sanotun kuitenkaan rajoittamatta neuvoston direktiivin 85/511/ETY ja erityisesti sen 4, 5 ja 9 artiklan soveltamista."

15 Tässä liitteessä täsmennetään erityisesti, että "[se maantieteellinen alue], jolla ehkäisevä rokotus on tarkoitus ottaa käyttöön", ulottuu enintään kahden kilometrin säteelle direktiivin 85/511 4 tai 5 artiklassa säädettyjen rajoitusten alaisen tilan ympärille. Toiseksi rokotusvyöhykkeen on sijaittava tietyistä suu- ja sorkkataudin vastaisista suojatoimenpiteistä Alankomaissa 21 päivänä maaliskuuta 2001 tehdyn komission päätöksen 2001/223/EY (EYVL L 82, s. 29) liitteessä I mainituilla Alankomaiden alueilla eli Gelderlandin, Overijselin, Flevolandin ja Noord-Brabantin maakunnissa.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

16 Koska Alankomaiden viranomaisille ilmoitettiin suu- ja sorkkatautia koskevasta epäilystä Teunissen tilalla, joka sijaitsee alle kahden kilometrin pääasian kantajien tiloilta, Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vleesin (kansallinen karjan ja lihan tarkastusvirasto, jäljempänä RVV) asiantuntijaryhmä suoritti 20.3.2001 ja 22.3.2001 kyseisellä tilalla tarkastuksen, jonka aikana otettiin useita näytteitä, ja nämä lähetettiin analysoitavaksi ID-Lelystad BV -nimiseen (jäljempänä ID-Lelystad) laboratorioon. Mainittu ryhmä suoritti kliiniset tutkimukset, lopetti 14 eläintä ja 27.3.2001 tyhjensi kyseisen tilan.

17 ID-Lelystad lähetti 28.3.2001 RVV:lle faksin, jossa se ilmoitti, että Teunissen tilalta otetut näytteet osoittautuivat positiivisiksi.

18 Tämän johdosta RVV:n johtaja totesi Teunissen tilan saastuneeksi ja ilmoitti 29.3.2001 tekemillään päätöksillä pääasian kantajille, että heidän tiloillaan olevien sorkkaeläinten osalta oli katsottava olevan olemassa epäilys saastumisesta sillä perusteella, että tilojen läheisyydessä oli todettu suu- ja sorkkatautia. Näiden päätösten, joita vastaan mainittujen kantajien käynnistämä välitoimimenettely hylättiin, johdosta ryhdyttiin toimenpiteisiin heidän tiloillaan esiintyvän viruksen torjumiseksi eli ensinnäkin eläinten rokottamiseen ja toiseksi niiden teurastamiseen.

19 Pääasian kantajat tekivät kyseisistä päätöksistä oikaisuvaatimukset RVV:n johtajalle, joka hylkäsi ne. He nostivat siten ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa kanteen näistä hylkäävistä päätöksistä.

20 Kantajat väittivät ensinnäkin, että RVV:n johtaja ei voinut perustaa 29.3.2001 tekemiään päätöksiä yksinomaan ID-Lelystadin lähettämän faksin sisältöön, jossa ilmoitettiin laboratorion tutkimustulokset. Hänen olisi nimittäin pitänyt vaatia laboratorion asiakirja, perehtyä siihen ja varmistaa, että kyseinen laboratorio oli suorittanut nämä kokeet asianmukaisesti. Toiseksi, kun tämä johtaja perusti 29.3.2001 tekemänsä päätökset ID-Lelystadin suorittamaan analyysiin, hän rikkoi direktiiviä 85/511, koska ID-Lelystadia ei ole mainittu kyseisen direktiivin liitteessä B, eikä se siten ole saman direktiivin 11 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa ja 13 artiklan 1 kohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitettu laboratorio. Kyseisessä liitteessä mainitaan Centraal Diergeneeskundig Instituut, Lelystadt (jäljempänä CDI), joka eroaa ID-Lelystadista nimeltään ja yhtiömuodoltaan.

21 RVV:n johtaja väitti omalta osaltaan, että laboratorion tulokset sitoivat häntä ja että hän ei voinut varmistaa niiden paikkansapitävyyttä. Hänellä ei siten ollut minkäänlaista harkintavaltaa sen toteamisessa, että suu- ja sorkkatautia esiintyi kyseisellä tilalla. Näin ollen hänellä oli velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin kyseisen taudin torjumiseksi siitä lähtien, kun laboratorio oli todennut viruksen esiintymisen. Toiseksi hän katsoi, että direktiivin 85/511 liitettä B oli tulkittava siten, että se koski myös ID-Lelystadia. CDI:n muutos ID-Lelystadiksi oli nimittäin ainoastaan seuraus yhtiömuodon muutoksesta. Kyse oli vuodesta 1995 lähtien ollut samasta laboratoriosta, joka toimi samassa osoitteessa, joka oli varustettu samoilla laitteilla ja joka hoiti samoja toimeksiantoja.

22 Näissä olosuhteissa College van Beroep voor het bedrijfsleven on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko katsottava, että – – direktiivin 85/511/ETY 11 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa luettuna yhdessä 13 artiklan 1 kohdan toisen luetelmakohdan kanssa säädetyllä, jäsenvaltioita koskevalla velvoitteella huolehtia, että suu- ja sorkkataudin esiintymisen havaitsemiseksi tehtävät laboratoriotutkimukset suoritetaan tämän direktiivin liitteessä B olevassa luettelossa mainitussa kansallisessa laboratoriossa, on välitön oikeusvaikutus?

a) Onko direktiivin 85/511 11 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että siihen, että suu- ja sorkkataudin esiintyminen todetaan laboratoriossa, jota ei ole mainittu direktiivin liitteessä B, on liityttävä oikeudellisia seurauksia?

b) Mikäli kysymykseen 2 a vastataan myöntävästi:

Onko direktiivin 85/511 11 artiklan 1 kohdan tarkoituksena suojella pääasian [kantajien] kaltaisten yksityisten etuja? Mikäli näin ei ole, voivatko

tällaiset yksityiset vedota siihen, että jäsenvaltioiden viranomaiset ovat jättäneet mahdollisesti noudattamatta tästä säännöksestä seuraavia velvoitteitaan?

c) Mikäli kysymyksen 2 b vastauksesta seuraa, että yksityiset voivat vedota direktiivin 85/511 11 artiklan 1 kohtaan:

Mitä oikeudellisia seurauksia on liitettävä siihen, että suu- ja sorkkataudin esiintyminen todetaan laboratoriossa, jota ei ole mainittu direktiivin liitteessä B?

3) Kun otetaan huomioon direktiivin 85/511 11 ja 13 artiklan säännökset, onko kyseisen direktiivin liitettä B tulkittava siten, että maininta 'Centraal Diergeneeskundig Instituut, Lelystad' voi koskea tai että sen täytyy koskea myös ID Lelystad BV -nimistä yritystä?

4) Mikäli edellä esitettyjen kysymysten vastauksista seuraa, että suu- ja sorkkataudin esiintyminen voidaan todeta laboratoriossa, jota ei ole mainittu direktiivin 85/511 liitteessä B, tai että direktiivin 85/511 liitettä B on tulkittava siten, että maininta 'Centraal Diergeneeskundig Instituut, Lelystad' voi koskea tai että sen täytyy koskea myös ID Lelystad BV -nimistä yritystä:

Onko direktiiviä 85/511 tulkittava siten, että siinä säädetään, että toimivaltainen kansallinen hallintoelin on sidottu direktiivin liitteessä B mainitun laboratorion tutkimustuloksiin tai, mikäli kysymyksen 2 a vastauksesta seuraa, että tämä hallintoelin saa käyttää suu- ja sorkkataudin torjuntaa koskevien toimenpiteidensä perustana myös sellaisen laboratorion saamia tuloksia, jota ei ole mainittu direktiivin liitteessä B, viimeksi mainitun laboratorion tutkimustulokseen, vai

kuuluuko tästä päättäminen jäsenvaltion menettelylliseen autonomiaan ja onko sen tuomioistuimen, jossa pääasian oikeusriita on vireillä, tehtävänä tutkia, sovelletaanko näitä säännöksiä siitä riippumatta, tehdäänkö laboratoriotutkimus kansallisen vai yhteisön lainsäädäntöön kuuluvan velvoitteen nojalla, sekä tekeekö kansallisten menettelyllisten sääntöjen noudattaminen yhteisön lainsäädännön täytäntöön panemisesta suhteettoman vaikeaa tai käytännössä mahdotonta?

5) Mikäli kysymyksen 4 vastauksesta seuraa, että direktiivissä 85/511 säädetään kansallisten viranomaisten olevan sidottuja laboratoriotuloksiin:

Ovatko suu- ja sorkkataudin esiintymisen havaitsemiseksi tehtävät laboratoriotutkimukset ehdottomasti kansallisia viranomaisia sitovia? Ellei näin ole, kuinka laajan harkintavallan direktiivi 85/511 sallii niille?"

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen, toinen ja kolmas kysymys

23 Näillä kysymyksillä, joita on syytä tarkastella yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa tietää yhtäältä, millaiset direktiivin 85/511 liitteessä B mainitun laboratorion yhteys- tai henkilötietojen muutokset, kun niitä ei tehdä kyseisen direktiivin 17 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti, johtavat siihen, että kyseinen laboratorio menettää tässä liitteessä tarkoitetun asemansa, ja toisaalta, voiko toimivaltainen kansallinen viranomainen perustaa suu- ja sorkkataudin

torjuntatoimenpiteet sellaisen laboratorion suorittamien analyysien tuloksiin, jolla ei ole mainittua asemaa. Toiseksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy, onko tämän direktiivin vastaista, että jäsenvaltio pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa toteuttaa toimenpiteet suu- ja sorkkataudin torjumiseksi sellaisen laboratorion antamien tulosten perusteella, jota ei ole mainittu kyseisessä liitteessä, voivatko yksityiset myöhemmin vedota tähän direktiivin 85/511 säännösten rikkomiseen kansallisessa tuomioistuimessa ja johtaako tämä rikkominen oikeudellisiin seurauksiin.

24 Ensinnäkin on todettava, että 27.3.2001 ja siten kaksi päivää ennen riidanalaisia kansallisia päätöksiä komissio teki direktiivin 90/425 10 artiklan ja direktiivin 85/511 13 artiklan 3 kohdan nojalla päätöksen 2001/246. Tällä päätöksellä komissio hyväksyi eläinten ehkäisevän rokottamisen ja ennalta ehkäisevän lopettamisen, mikä tarkoitti mainitun päätöksen 1 artiklan mukaan taudille alttiiden eläinten lopettamista tiloilla, jotka sijaitsevat tietyllä etäisyydellä direktiivin 85/511 4 tai 5 artiklassa säädettyjen rajoitusten alaisilta tiloilta. Mainitun päätöksen johdantoosan neljännen perustelukappaleen mukaan direktiivin 85/511 mukaisten toimenpiteiden lisäksi Alankomaiden kuningaskunta oli aloittanut ennalta ehkäisevästi taudille alttiiden eläinten lopettamisen varotoimenpiteenä tiloilla, jotka sijaitsevat lähellä "tartuntatilaa tai tällaiseksi epäiltyä tilaa" (ks. yhdistetyt asiat C-96/03 ja C-97/03, Tempelman ja van Schaijk, tuomio 10.3.2005, Kok. 2005, s. I-1895, 37 ja 38 kohta).

25 Päätöksen 2001/246, kun sitä luetaan yhdessä direktiivin 90/425 10 artiklan ja direktiivin 85/511 4 artiklan ja 2 artiklan d ja e alakohdan kanssa, nojalla toimivaltaisilla Alankomaiden viranomaisilla oli valtuus toteuttaa ehkäisevän rokottamisen jälkeen eläinten lopettaminen tiloilla, jotka sijaitsevat kahden kilometrin laajuisella vyöhykkeellä sen tilan ympärillä, josta löytyi joko sairastuneeksi epäilty eläin eli eläin, jolla on kliinisiä oireita tai kuolemanjälkeisiä muutoksia, jotka ovat sellaisia, että suu- ja sorkkataudin esiintymistä voidaan perustellusti epäillä, tai saastuneeksi epäilty eläin eli eläin, joka kerättyjen epitsootologisten tietojen perusteella on suoraan tai epäsuorasti altistunut suu- ja sorkkatautivirukselle.

26 Päätöksessä 2001/246 ei edellytetä, että tällaiset tiedot, jotka koskevat tilaa, jolla sairastuneeksi tai saastuneeksi epäilty eläin on, perustuvat ainoastaan direktiivin 85/511 liitteeseen B merkityn laboratorion antamiin tuloksiin. Siten sillä seikalla, että nämä tiedot on esittänyt laboratorio, jolla ei ole tällaista asemaa, ei ole merkitystä mainittujen toimenpiteiden yhdenmukaisuudelle yhteisön oikeuden kanssa.

27 Lisäksi edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Tempelman ja van Schaijk antamansa tuomion 40 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että direktiiviä 85/511 ei voida tulkita siten, että siinä säädettyjä toimenpiteitä ei voitaisi täydentää direktiivin 90/425 perusteella toteutettavilla yhteisön tai kansallisilla toimenpiteillä. Päätöksessä 2001/246 on kyse erityisesti viimeksi mainitun direktiivin 10 artiklaan perustuvasta yhteisön toimenpiteestä.

28 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida tämän tuomion 16 kohdassa mieleen palautettujen seikkojen valossa, ovatko kansalliset viranomaiset toteuttaneet pääasiassa kyseessä olevat toimenpiteet päätöksessä 2001/246 säädettyjen edellytysten mukaisesti. Mikäli asia on näin, edellä olevasta seuraa, että pääasian kantajat eivät voi vedota direktiivin 85/511 11 artiklan 1 kohdan ja 13 artiklan 1 kohdan rikkomiseen, eivätkä kyseiset toimenpiteet siten ole yhteisön oikeuden vastaisia.

29 Vielä on tutkittava, oliko samoilla kantajilla oikeus vedota näihin säännöksiin silloin, kun Alankomaiden viranomaisten tekemä päätös katsoa heidän tiloillaan olevien sorkkaeläinten osalta olevan olemassa epäilys saastumisesta sillä perusteella, että Teunissen tilalla oli todettu suu- ja sorkkatautia, ja määrätä kaikkien näiden eläinten teurastamisesta, ei voinut perustua päätökseen 2001/246.

30 Direktiivin 85/511 11 artiklan 1 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan ja 13 artiklan 1 kohdan toisen luetelmakohdan mukaan jäsenvaltiot ovat velvolliset toimimaan siten, että suu- ja sorkkatautiviruksia käsitellään taudinmääritystä varten vain mainitun direktiivin liitteessä B luetelluissa hyväksytyissä laboratorioissa.

31 Ainoat tiedot, jotka kyseisessä liitteessä mainitaan näiden laboratorioiden tunnistamiseksi ovat lähtökohtaisesti niiden nimi ja toimipaikkana oleva kaupunki eli Alankomaiden osalta "Centraal Diergeneeskundig Instituut" ja "Lelystad". Lisäksi saman direktiivin 17 artiklassa säädetään yhdestä ainoasta menettelystä kaikkien näiden tietojen muuttamiseksi.

32 Tämän menettelyn perusteluna 11 ja 13 artiklan edellä mainittujen säännösten tavoin on, kuten se täsmennetään myös direktiivin 90/423 johdanto-osan kolmannessa perustelukappaleessa, että laboratorioissa tapahtuvaan viruksen käsittelyyn liittyy vaara, joka aiheutuu viruksen mahdollisesta tarttumisesta paikallisiin taudille alttiisiin eläimiin. Tämä johtopäätös vahvistetaan lisäksi direktiivin 85/511 muuttamisesta 10.1.2003 tehdyn komission päätöksen 2003/11/EY (EYVL L 7, s. 82) ensimmäisessä perustelukappaleessa, jonka mukaan "suu- ja sorkkatautivirusta vastaan annettavien rutiinirokotusten lopettaminen yhteisössä vuonna 1991 on lisännyt yhteisön karjojen alttiutta tälle taudille. Tämän vuoksi on välttämätöntä varmistaa, että virusta käsittelevät laboratoriot toimivat turvallisissa oloissa siten, että vältetään viruksen leviäminen, joka saattaisi vaarantaa yhteisön karjoja".

33 Siten taudinmääritys on suoritettava vastuussa olevissa laboratorioissa, mikä tarkoittaa, että niiden luotettavuus arvioidaan ennen niiden merkitsemistä mainittuun liitteeseen ja tarvittaessa merkittäessä tähän liitteeseen niitä koskevia muutoksia.

34 Tätä laboratorioiden merkitsemistä koskevaa vaatimusta on kuitenkin harkittava sen direktiivin 85/511 keskeisen tavoitteen valossa, joka on suu- ja sorkkataudin tehokas torjunta (ks. em. yhdistetyt asiat Tempelman ja van Schaijk, tuomion 35 kohta), mikä merkitsee erityisesti sitä, että toimenpiteet toteutetaan heti, kun kyseinen tauti ilmenee. Tältä osin on todettava, että tällaisen torjunnan tehokkuus edellyttää, että viranomaisilla on hyvissä ajoin muun muassa mahdollisuus vahvistaa taudinmääritys kyseisen taudin löytymiseksi.

35 Mikäli direktiivin 85/511 liitteessä B mainittua laboratoriota koskevien muutosten merkinnöissä olevien puutteiden seurauksena olisi aina se, että kyseinen laboratorio menettää asemansa merkittynä laboratoriona, kansallisilla viranomaisilla olisi velvollisuus mainittujen 11 ja 13 artiklan nojalla olla enää teettämättä tutkimuksia tässä laboratoriossa siihen ajankohtaan asti, jolloin kyseinen muutos merkitään liitteeseen. Tällainen vaatimus johtaisi kaavamaisuuteen, joka voisi estää kyseisiä viranomaisia käyttämästä lähellä olevaa laboratoriota viruksen löytymiseksi hyvissä ajoin, mikä olisi vastoin suu- ja sorkkataudin tehokasta torjuntaa koskevaa tavoitetta.

36 Näin ollen mainittujen muutosten merkitsemistä koskeva vaatimus ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen turvattavaksi tarkoitettujen etujen suojaamiseksi eli laboratoriotutkimusten aikana tapahtuvan viruksen leviämisvaaran ehkäisemiseksi.

37 Jokaisessa yksittäistapauksessa on siten arvioitava, voiko tehdyillä muutoksilla olla vaikutuksia asianomaisen laboratorion turvallisuuteen siten, että ne lisäävät paikallisten taudille alttiiden eläinten saastumisvaaraa. Muussa tapauksessa asianomainen laboratorio ei voi menettää sen tiedoissa tapahtuneista muutoksista huolimatta direktiivin 85/511 liitteessä B olevaan luetteloon merkityn laboratorion asemaa.

38 Näin on siten muun muassa silloin, kun mainitun laboratorion nimeen tai yhtiömuotoon tehdyt muutokset ovat puhtaasti muodollisia ja kun niillä ei ole vaikutusta sen turvallisuuteen ja luotettavuuteen, ja erityisesti silloin, kun sen henkilöstö, toimitilat ja laitteet pysyvät olennaisilta osiltaan muuttumattomina.

39 Tältä osin, toisin kuin pääasian kantajat väittävät, suurtakaan merkitystä ei ole sillä, että kansallisten sääntöjen nojalla laboratorio on mainitussa liitteessä B olevaan luetteloon merkitystä yksiköstä erillinen oikeudellinen yksikkö, kun otetaan huomioon ne muutokset, joiden kohteeksi se on joutunut.

40 Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa on riidatonta, että ID-Lelystad syntyi CDI:stä useiden sulautumisten ja seuraantojen johdosta. Pääasian kantajat väittävät siten, että ID-Lelystadia ei voida direktiivin 85/511 soveltamiseksi samastaa CDI:hin muun muassa sillä perusteella, että kyse on kahdesta erillisestä oikeussubjektista, joiden yhtiömuoto on erilainen, että CDI, toisin kuin ID Lelystad, oli velvollinen julkistamaan sen suorittamia liiketoimia koskevat sisäiset asiakirjat ja että ID-Lelystadista poiketen CDI kuului toimivaltaisen ministeriön vastuun alaisuuteen.

41 Vaikka ennakkoratkaisumenettelyssä kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ottaa huomioon tämän tuomion 30–39 kohdassa esitetyt seikat ja arvioida, onko ID-Lelystadia tällaisista muutoksista huolimatta pidettävä direktiivin 85/511 11 artiklan 1 kohdassa ja 13 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna laboratoriona, yhteisöjen tuomioistuin, jolta on pyydetty kansallista tuomioistuinta hyödyttäviä vastauksia, voi kuitenkin kansallisen tuomioistuimen ratkaisua helpottaakseen antaa ohjeita pääasian asiakirjojen ja sille esitettyjen kirjallisten ja suullisten huomautusten perusteella (ks. vastaavasti asia C-278/93, Freers ja Speckmann, tuomio 7.3.1996, Kok. 1996, s. I-1165, 24 kohta ja asia C-77/02, Steinicke, tuomio 11.9.2003, Kok. 2003, s. I-9027, 59 kohta).

42 Tältä osin ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asiana on ottaa huomioon myös komission menettely, koska viimeksi mainittu on direktiivin 85/511 13 artiklan 2 kohdan nojalla valtuutettu suorittamaan määräajoin tarkastuksia, joilla varmistetaan mainitussa liitteessä B tarkoitetuissa laboratorioissa käytetyt turvajärjestelmät, ja sillä on samoin erityinen vastuu kyseisen direktiivin 17 artiklassa säädetyssä menettelyssä, jolla pyritään täsmällisesti ottaen arvioimaan laboratorion luotettavuutta saman direktiivin soveltamiseksi.

43 Komissio on sekä kirjallisissa huomautuksissaan että suullisessa käsittelyssä esittänyt, että sillä ei koskaan ollut epäilyksiä ID-Lelystad-nimisen laboratorion henkilöllisyyden suhteen ja että se oli aina katsonut, että tapahtuneet muutokset CDI:n ja ID-Lelystadin välillä olivat ainoastaan muodollisia.

44 Lisäksi pääasiassa kyseessä olevissa olosuhteissa on todettava, että pelkästään se seikka, että alkuperäisen yksikön sulautumisten tai seuraantojen johdosta siitä tulee juridisesti erillinen yksikkö, ei tarkoita sitä, että mainitun laboratorion turvallisuustaso olisi viruksen leviämisvaaran osalta vastedes alhaisempi.

45 Samoin on todettava, että viruksen leviämisvaaran ja laboratoriolle kuuluvan, suoritettuihin liiketoimiin liittyvien sisäisten asiakirjojen julkistamista koskevan velvollisuuden välillä ei ole yhteyttä.

46 Sitä vastoin sen seikan osalta, jonka mukaan laboratorio ei toimi enää viranomaisten vastuun alaisuudessa, jonka mukaan sillä ei ole enää velvollisuutta noudattaa näiden antamia ohjeita ja jonka mukaan sitä ei siten voida tehokkaasti pakottaa noudattamaan direktiivistä 85/511 johtuvia velvollisuuksia, yhteisöjen tuomioistuin ei voi suoralta kädeltä sulkea pois tällaisen muutoksen vaikutuksia turvallisuudelle viruksen leviämisvaaran osalta ja näin ollen kyseisen direktiivin liitteeseen B merkityn laboratorion aseman mahdollista menettämistä. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida nyt käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä olevien tosiseikkojen valossa, onko tällaisella muutoksella ollut vaikutuksia pääasiassa kyseessä olevan laboratorion turvallisuuteen.

47 Siinä tapauksessa, että edellä mainittuihin seikkoihin nähden olisi katsottava, että ID-Lelystad on menettänyt direktiivin 85/511 liitteeseen B merkityn laboratorion aseman, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee myös, onko tämän direktiivin vastaista, että jäsenvaltio toteuttaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa toimenpiteet suu- ja sorkkataudin torjumiseksi sellaisen laboratorion tulosten perusteella, jota ei ole merkitty mainittuun liitteeseen, oliko yksityisillä oikeus myöhemmin kansallisessa tuomioistuimessa vedota tähän direktiivin 85/511 säännösten rikkomiseen ja johtiko tämä rikkominen oikeudellisiin seurauksiin.

48 Pääasian yhteydessä on muistutettava, että jäsenvaltiot voivat direktiivin 90/425 10 artiklan 1 kohdan perusteella toteuttaa direktiivissä 85/511 säädettyjä toimenpiteitä täydentäviä toimenpiteitä suu- ja sorkkataudin torjumiseksi ja erityisesti, kuten nyt käsiteltävänä olevassa asiassa, päättää sellaisten eläinten lopettamisesta, jotka sijaitsevat sairastuneita eläimiä pitävän tilan naapuritilalla tai määrätyllä säteellä tämän tilan ympärillä (em. yhdistetyt asiat Tempelman ja van Schaijk, tuomion 52 kohta).

49 Kuitenkin nämä jäsenvaltiot voivat toteuttaa mainittuja toimenpiteitä ainoastaan yhteisön oikeutta noudattaen, ja niiden on siten noudatettava erityisesti direktiivissä 85/511 tarkoitetun kaltaisia, voimassa olevassa yhteisön lainsäädännössä esitettyjä tavoitteita (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Tempelman ja van Schaijk, tuomion 31 kohta).

50 Viimeksi mainitun direktiivin osalta on aivan ensin todettava, että sen 5 artiklan ja 2 artiklan toisen kohdan c alakohdan mukaan toimivaltaisen viranomaisen on toteutettava kyseisessä säännöksessä luetellut toimenpiteet – ja erityisesti lopetettava kaikki taudille alttiiseen lajiin kuuluvat eläimet – kaikilla tiloilla, joilla on vahvistettu olevan yksi tai useita taudille alttiiseen lajiin kuuluvia eläimiä:

– joissa on todettu mahdollisesti suu- ja sorkkataudista aiheutuvia kliinisiä oireita tai kuolemanjälkeisiä muutoksia

– joissa suu- ja sorkkataudin esiintyminen on virallisesti todettu laboratoriotutkimusten perusteella.

51 Kun otetaan huomioon suu- ja sorkkataudin tehokasta torjuntaa koskeva tavoite, näitä taudinmääritystä koskevia keinoja on tulkittava laajasti.

52 Mainitussa 2 artiklan toisen kohdan c alakohdassa käytetään sanaa "laboratorio" ilman mitään muuta täsmennystä, eikä sen sanamuoto siten ilmaise, että toimenpiteet voidaan toteuttaa ainoastaan direktiivin 85/511 liitteessä B olevaan luetteloon merkityn laboratorion antaman tuloksen perusteella.

53 Lisäksi sama säännös edellyttää kyseisen taudin torjuntatoimenpiteitä myös silloin, kun eläimellä on "mahdollisesti" todettu suu- ja sorkkataudista aiheutuvia kliinisiä oireita tai kuolemanjälkeisiä muutoksia. Kuitenkin tällaiseen toteamistapaan perustuvalla viruksen esiintymistä koskevalla seikalla on määritelmän mukaan vähäisempi todistusvoima kuin laboratorion suorittamalla tutkimuksella, ja näin on, vaikka komissio ei ole direktiivin 85/511 17 artiklassa säädetyssä menettelyssä tunnustanut kyseiselle laboratoriolle oikeutta käsitellä tätä virusta.

54 Toiseksi, vaikka toimivaltaisilla viranomaisilla on toimivalta direktiivin 90/425 10 artiklan 1 kohdan nojalla toteuttaa direktiivissä 85/511 säädettyjä toimenpiteitä täydentäviä toimenpiteitä suu- ja sorkkataudin torjumiseksi, tämä täydentävä luonne merkitsee, että mainitut viranomaiset voivat toteuttaa direktiivin 85/511 5 artiklassa säädettyjen toimenpiteiden kanssa samankaltaisia toimenpiteitä juuri sen laboratorion antaman tuloksen perusteella, jonka perusteella 5 artiklassa säädetyt toimenpiteet on toteutettu, ja siten myös sellaisen laboratorion antaman tuloksen perusteella, jota ei mainita direktiivin 85/511 liitteessä B.

55 Lopuksi on todettava, että toisin kuin pääasian kantajat väittävät direktiivin 85/511 11 artiklan 1 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan ja 13 artiklan 1 kohdan toisen luetelmakohdan säännöksissä ei kumota tätä johtopäätöstä.

56 On nimittäin muistutettava, että kyseisillä säännöksillä asetetaan jäsenvaltioille velvollisuus turvautua taudinmääritystä varten mainitussa liitteessä B lueteltuihin laboratorioihin sillä perusteella, että viruksen käsitteleminen muissa laboratorioissa aiheuttaa leviämisvaaran.

57 Toimenpiteiden toteuttaminen suu- ja sorkkataudin torjumiseksi ei ole sidoksissa velvollisuuteen olla käyttämättä laboratorion tulosta, joka on aikaisemmin annettu ensin mainitun velvollisuuden vastaisesti ja siten sillä uhalla, että tämä muu kuin kyseissä liitteessä mainittu laboratorio levittää virusta. Lisäksi, vaikka toimivaltaiset viranomaiset voivat rikkoa direktiiviä 85/511 laiminlyömällä tätä ensin mainittua velvollisuutta, tällaisella rikkomisella ei kyseenalaisteta tämän tuomion 50–54 kohdassa esitettyjä johtopäätöksiä, joiden mukaan jäsenvaltiot voivat näiden toimenpiteiden toteuttamiseksi käyttää sellaisen laboratorion tulosta, jota ei ole mainittu kyseisessä liitteessä.

58 Näin ollen ei ole tarpeen pohtia kysymystä siitä, voivatko yksityiset pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vedota sellaiseen direktiivin 85/511 rikkomiseen, joka perustuu siihen, että viranomaiset ovat käyttäneet muun kuin kyseisessä liitteessä mainitun laboratorion antamaa tulosta, ja johtaako tällainen rikkominen oikeudellisiin seurauksiin.

59 Kun otetaan huomioon edellä olevat seikat, ensimmäiseen, toiseen ja kolmanteen kysymykseen on vastattava, että direktiiviä 85/511 on tulkittava siten, että direktiivin liitteessä B mainitun laboratorion yhteys- tai henkilötiedoissa tapahtuneiden muutosten, joita ei kyseisen direktiivin 17 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti ollut merkitty liitteeseen, seurauksena kyseinen laboratorio menettää tässä liitteessä tarkoitetun laboratorion aseman ainoastaan, jos nämä muutokset voivat vaikuttaa laboratorion turvallisuuteen siltä osin kuin kyse on suu- ja sorkkatautiviruksen leviämisvaarasta sen suorittamien tutkimusten aikana ja jos ne lisäävät siten paikallisten taudille alttiiden eläinten tarttumisvaaraa. Lisäksi direktiivin 85/511 vastaista ei ole, että jäsenvaltio toteuttaa direktiivin 90/425 10 artiklan 1 kohdassa

säädetyt toimenpiteet suu- ja sorkkataudin torjumiseksi sellaisen laboratorion antaman tutkimustuloksen perusteella, jota ei mainita direktiivin 85/511 liitteessä B.

Neljäs ja viides kysymys

60 Näillä kysymyksillä, joita on syytä tarkastella yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa tietää, missä määrin toimivaltainen viranomainen on toteuttaessaan toimenpiteitä suu- ja sorkkataudin torjumiseksi sidottu sellaisen laboratorion esittämiin tutkimustulokseen, jolla on direktiivin 85/511 liitteeseen B merkityn laboratorion asema, ja missä määrin se sidottu sellaisen laboratorion antamaan tulokseen, jolla ei ole tätä asemaa, ja erityisesti, joka on mahdollisesti menettänyt sen tämän tuomion 46 kohdassa todettujen syiden perusteella.

61 Ensinnäkin on pohdittava sitä tilannetta, jossa tuloksen on antanut sellainen laboratorio, jolla on tällainen asema.

62 Direktiivin 85/511 5 artiklasta seuraa, että toimivaltaisilla kansallisilla viranomaisilla on velvollisuus toteuttaa viipymättä siinä säädetyt toimenpiteet siitä lähtien, kun vahvistetaan, että tilalla on yksi tai useampia eläimiä, joissa on laboratoriotutkimusten perusteella virallisesti todettu esiintyvän suu- ja sorkkatautia.

63 Lisäksi päätöksen 2001/246 2 artiklan ja direktiivin 90/425 10 artiklan 1 kohdan kaltaisissa muissa säännöksissä valtuutetaan mainitut viranomaiset toteuttamaan täydentäviä toimenpiteitä.

64 Toiseksi on palautettava mieleen, että suu- ja sorkkataudin torjunta edellyttää, että asianmukaiset toimenpiteet toteutetaan nopeasti ja tehokkaasti.

65 Tässä tarkoituksessa direktiivissä 85/511 ja erityisesti sen 13 artiklassa asetetaan sen liitteeseen B merkityille laboratorioille tiukat vaatimukset niiden turvajärjestelmien sekä komission eläinlääkintäasiantuntijoiden ja jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten suorittamien säännöllisten tarkastusten osalta. Siten näiden laboratorioiden suorittamien analyysien järjestämisellä voidaan tarjota sellaiset takeet, että suu- ja sorkkataudin torjunnasta huolehtiva viranomainen voi lähtökohtaisesti luottaa kyseisen laboratorion tuloksiin.

66 Kun otetaan huomioon edellä olevat seikat, on todettava, että toimivaltaisella viranomaisella on velvollisuus hyväksyä nämä tulokset ja lähtökohtaisesti toteuttaa direktiivissä 85/511 säädetyt tai muut asianmukaiset toimenpiteet ottamalla huomioon tarve torjua suu- ja sorkkatautia nopeasti ja tehokkaasti.

67 Ainoastaan silloin, kun toimivaltaisella viranomaisella on käytössään tietoja, joiden perusteella voidaan vakavasti epäillä mainittujen laboratorioiden antamien tulosten luotettavuutta, se voi pidättäytyä toteuttamasta välittömästi mainittuja toimenpiteitä. Tällaisessa tilanteessa se voi muun muassa turvautua toiseen taudinmääritykseen, joka vahvistaa tai kumoaa tämän tuloksen.

68 Toiseksi on tarkasteltava sitä tapausta, jossa tuloksen on antanut sellainen laboratorio, jolla ei ole direktiivin 85/511 liitteeseen B merkityn laboratorion asemaa.

69 Tämän tuomion 54 kohdasta seuraa, että toimivaltainen viranomainen ei voi pidättäytyä toteuttamasta asianmukaisia toimenpiteitä pelkästään sillä perusteella, että suu- ja sorkkataudin esiintymisen tilalla on todennut sellainen laboratorio, jolla ei ole direktiivin 85/511 liitteeseen B merkityn laboratorion asemaa.

70 Kun otetaan huomioon suu- ja sorkkataudin luonne erittäin herkästi tarttuvana tautina ja tarve sen nopeaan ja tehokkaaseen torjuntaan, toimivaltaisella viranomaisella on velvollisuus ottaa huomioon tällaisen laboratorion antama tulos tarvittaessa sellaisten asianmukaisten toimenpiteiden toteuttamiseksi, joista säädetään yhteisön lainsäädännössä. Koska tämä laboratorio ei kuitenkaan enää välttämättä tarjoa samoja luotettavuuden takeita kuin laboratorio, jolla on direktiivin 85/511 liitteeseen B merkityn laboratorion asema, toimivaltaisen viranomaisen on ennen ryhtymistä asianmukaisiin toimenpiteisiin varmistuttava mainitun tuloksen luotettavuudesta.

71 Lisäksi tässä yhteydessä on todettava, että joka tapauksessa riippumatta siitä, antaako tutkimustuloksen laboratorio, jolla on direktiivin 85/511 liitteeseen B merkityn laboratorion asema, toimivaltainen viranomainen voi toteuttaa nämä toimenpiteet ainoastaan yhteisön oikeuden yleisiä periaatteita, erityisesti suhteellisuusperiaatetta ja perusoikeuksia noudattaen (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Tempelman ja van Schaijk, tuomion 31 kohta).

72 Tältä osin on syytä palauttaa mieleen, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan suhteellisuusperiaate edellyttää, että yhteisön oikeuden säännöksen tavoite on toteutettavissa siinä säädettyjen keinojen avulla ja että näillä keinoilla ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi (asia C-434/02, Arnold André, tuomio 14.12.2004, Kok. 2004, s. I-11825, 45 kohta; asia C-210/03, Swedish Match, tuomio 14.12.2004, Kok. 2004, s. I-11893, 47 kohta ja yhdistetyt asiat C-453/03, C-11/04, C-12/04 ja C-194/04, ABNA ym., tuomio 6.12.2005, Kok. 2005, s. I-10423, 68 kohta).

73 Perusoikeuksien suojan osalta pääasian kantajat väittävät erityisesti, että kansalliset viranomaiset ovat toteuttaneet pääasiassa kyseessä olevat toimenpiteet puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaatteen vastaisesti.

74 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä käy myös ilmi, että puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen missä tahansa menettelyssä, jota käydään tiettyä henkilöä vastaan ja joka voi päättyä tälle vastaiseen päätökseen, on yhteisön oikeuden perustavanlaatuinen periaate, jota on noudatettava, vaikka tästä menettelystä ei olisi annettu mitään määräyksiä. Tämä periaate edellyttää, että henkilöt, joille päätös on osoitettu ja joiden etuihin se merkittävästi vaikuttaa, voivat tehokkaasti ilmaista kantansa niiden seikkojen suhteen, joita on käytetty heitä vastaan riidanalaisen päätöksen perustelemiseksi (ks. erityisesti asia C-32/95 P, komissio v. Lisrestal ym., tuomio 24.10.1996, Kok. 1996, s. I-5373, 21 kohta; asia C-462/98 P, Mediocurso v. komissio, tuomio 21.9.2000, Kok. 2000, s. I-7183, 36 kohta ja asia C-287/02, Espanja v. komissio, tuomio 9.6.2005, Kok. 2005, s. I-5093, 37 kohta). Kun otetaan huomioon ne huomattavat seuraukset, joita kasvattajille aiheutuu direktiivin 85/511 5 artiklan, päätöksen 2001/246 2 artiklan ja direktiivin 90/425 10 artiklan 1 kohdan nojalla tehdyistä päätöksistä, mainittu periaate edellyttää suu- ja sorkkataudin torjunnassa, että ne henkilöt, joille tällaiset päätökset on osoitettu, voivat lähtökohtaisesti tehokkaasti ilmaista kantansa niiden seikkojen suhteen, joita on käytetty riidanalaisten toimenpiteiden perustelemiseksi.

75 On kuitenkin muistutettava, että puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen kaltaiset perusoikeudet eivät kuitenkaan ole ehdottomia, vaan niitä voidaan rajoittaa, kunhan rajoitukset tosiasiassa palvelevat yleisen edun mukaisia yhteisön tavoitteita eikä niillä puututa perusoikeuksiin tavoitellun päämäärän kannalta suhteettomasti ja tavalla, jota ei voida hyväksyä ja jolla loukattaisiin näin suojattujen oikeuksien keskeistä sisältöä. Niiden tavoitteiden joukkoon, joilla voidaan perustella tällaisia rajoituksia, kuuluu muun muassa kansanterveyden suojelu (ks. vastaavasti asia C-62/90, komissio v. Saksa, tuomio 8.4.1992, Kok. 1992, s. I-2575, Kok. Ep. XII, s. I-59, 23 kohta ja asia C-44/94, Fishermen's Organisations ym., tuomio 17.10.1995, Kok. 1995, s. I-3115, 55 kohta).

76 Tässä yhteydessä on todettava, että jos toimivaltainen viranomainen ei voisi toteuttaa asianmukaisia toimenpiteitä suu- ja sorkkataudin torjumiseksi ilman, että kaikki mahdollisesti asianomaiset henkilöt ovat ensin tutustuneet niihin seikkoihin ja asiakirjoihin, joihin kyseiset toimenpiteet perustuvat, ja että he ovat ilmaisseet näkemyksensä tällaisista seikoista, tätä viranomaista voitaisiin estää toimimasta nopeasti ja tehokkaasti. Näin ollen kansanterveyden suojelu oikeuttaa lähtökohtai-

sesti sen, että kyseinen viranomainen tekee ratkaisun mainituista toimenpiteistä jopa ilman, että se kokoaa ensin asianomaisten näkemykset niiden seikkojen suhteen, joita on käytetty kyseisen päätöksen perustelemiseksi. Lisäksi tällaisessa rajoituksessa voi olla kyse puuttumisesta perusoikeuksiin suhteettomasti ja tavalla, jota ei voida hyväksyä ja jolla loukataan puolustautumisoikeuksien keskeistä sisältöä, vain, jos niiltä, joita asia koskee, on estetty mahdollisuus riitauttaa mainitut toimenpiteet myöhemmässä menettelyssä ja tuoda tehokkaasti esille näkemyksensä tässä menettelyssä.

77 Lisäksi kun otetaan huomioon tarve toimia nopeasti suu- ja sorkkataudin torjunnassa, puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaate ei välttämättä edellytä mainittujen toimenpiteiden täytäntöönpanon lykkäämistä kyseisen menettelyn päättymiseen asti.

78 Lopuksi, vaikka tällaisessa menettelyssä osoittautuu, että suu- ja sorkkataudin torjumisesta huolehtivalla viranomaisella oli oikeus toteuttaa direktiivissä 85/511 ja direktiivissä 90/423 säädetyt tai päätöksessä 2001/246 määrätyt toimenpiteet ainoastaan sellaisen laboratoriotuloksen perusteella, joka oli annettu sille tiedoksi faksitse, puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaate ei estä sitä, että tässä menettelyssä ratkaisunsa antava tuomioistuin perustaa päätöksensä ainoastaan kyseiseen asiakirjaan, jos asianosaiset ovat voineet tehokkaasti ottaa siihen kantaa.

79 Kun otetaan huomioon edellä oleva, neljänteen ja viidenteen kysymykseen on vastattava, että toimivaltaisella viranomaisella on velvollisuus hyväksyä sellaisen laboratorion, jolla on direktiivin 85/511 liitteeseen B merkityn laboratorion asema, antamat tutkimustulokset ja lähtökohtaisesti toteuttaa tässä direktiivissä säädetyt tai muut vaadittavat toimenpiteet, kun otetaan huomioon tarve torjua suu- ja sorkkatautia nopeasti ja tehokkaasti. Toimivaltaisella viranomaisella on velvollisuus ottaa jopa huomioon sellaisen laboratorion antama tulos, jolla ei ole tällaista asemaa, tarvittaessa sellaisten asianmukaisten toimenpiteiden toteuttamiseksi, joista säädetään yhteisön lainsäädännössä. Koska tämä laboratorio ei kuitenkaan enää välttämättä tarjoa samoja luotettavuuden takeita kuin laboratorio, jolla on

mainittuun liitteeseen B merkityn laboratorion asema, toimivaltaisen viranomaisen on ennen ryhtymistä asianmukaisiin toimenpiteisiin varmistuttava mainitun tuloksen luotettavuudesta. Joka tapauksessa kyseinen viranomainen voi toteuttaa toimenpiteet suu- ja sorkkataudin torjumiseksi ainoastaan yhteisön oikeuden yleisiä periaatteita, erityisesti suhteellisuusperiaatetta ja perusoikeuksia noudattaen.

Oikeudenkäyntikulut

80 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Yhteisön toimenpiteistä suu- ja sorkkataudin torjumiseksi 18 päivänä marraskuuta 1985 annettua neuvoston direktiiviä 85/511/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 26.6.1990 annetulla neuvoston direktiivillä 90/423/ETY, on tulkittava siten, että direktiivin liitteessä B mainitun laboratorion yhteys- tai henkilötiedoissa tapahtuneiden muutosten, joita ei kyseisen direktiivin 17 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti ollut merkitty liitteeseen, seurauksena kyseinen laboratorio menettää tässä liitteessä tarkoitetun laboratorion aseman ainoastaan, jos nämä muutokset voivat vaikuttaa laboratorion turvallisuuteen siltä osin kuin kyse on suu- ja sorkkatautiviruksen leviämisvaarasta tämän laboratorion suorittamien tutkimusten aikana ja jos ne lisäävät siten paikallisten taudille alttiiden eläinten tarttumisvaaraa. Lisäksi mainitun direktiivin 85/511 vastaista ei ole, että jäsenvaltio toteuttaa eläinlääkärin- ja kotieläinjalostustarkastuksista yhteisön sisäisessä tiettyjen elävien eläinten ja tuotteiden kaupassa 26

päivänä kesäkuuta 1990 annetun neuvoston direktiivin 90/425/ETY 10 artiklan 1 kohdassa säädetyt toimenpiteet suu- ja sorkkataudin torjumiseksi sellaisen laboratorion antamien tutkimustulosten perusteella, jota ei mainita saman direktiivin 85/511 liitteessä B.

2) **Toimivaltaisella viranomaisella on velvollisuus hyväksyä sellaisen laboratorion, jolla on direktiivin 85/511 liitteeseen B merkityn laboratorion asema, antamat tutkimustulokset ja lähtökohtaisesti toteuttaa tässä direktiivissä säädetyt tai muut vaadittavat toimenpiteet, kun otetaan huomioon tarve torjua suu- ja sorkkatautia nopeasti ja tehokkaasti. Toimivaltaisella viranomaisella on velvollisuus ottaa jopa huomioon sellaisen laboratorion antama tulos, jolla ei ole tällaista asemaa, tarvittaessa sellaisten asianmukaisten toimenpiteiden toteuttamiseksi, joista säädetään yhteisön lainsäädännössä. Koska tämä laboratorio ei kuitenkaan enää välttämättä tarjoa samoja luotettavuuden takeita kuin laboratorio, jolla on mainittuun liitteeseen B merkityn laboratorion asema, toimivaltaisen viranomaisen on ennen ryhtymistä asianmukaisiin toimenpiteisiin varmistuttava mainitun tuloksen luotettavuudesta. Joka tapauksessa kyseinen viranomainen voi toteuttaa toimenpiteet suu- ja sorkkataudin torjumiseksi ainoastaan yhteisön oikeuden yleisiä periaatteita, erityisesti suhteellisuusperiaatetta ja perusoikeuksia noudattaen.**

Allekirjoitukset